

ANALYSE DE DAG NADAT DE CIA EEN BOM LIET ONTPLOFFEN IN WASHINGTON

De Amerikaanse inlichtingendiensten veroorzaakten een immense schok met hun vaststelling dat Iran zijn nucleair wapenprogramma stopzette. Maar die lijkt snel verteerd. Bovendien behoudt Iran hoe dan ook een vinger in de pap in elk conflict in het Midden-Oosten.

Iran heeft overal vinger in de pap

VAN ONZE REDACTRICE
EVITA NEEFS

BRUSSEL | Het nieuwste rapport van de Amerikaanse inlichtingendiensten over het Iraanse atoomprogramma betekent een zware slag voor de voorstanders van de harde aanpak (*DS 5 december*): als Iran niet actief werkt aan een atoomwapen, zal het bijzonder moeilijk zijn om steun te vinden voor een aanval.

De National Intelligence Estimate (NIE) plaatst president George Bush bovendien politiek in een heel moeilijk parket. Vrijwel niemand gelooft dat hij dat rapport niet kende toen hij op 17 oktober waarschuwde dat Iran er op uit was om een Derde Wereldoorlog uit te lokken. Als Bush geen sluitende verklaring kan bieden, staat hij bloot aan de beschuldiging dat hij het Iraanse gevaar uit politieke overwegingen overdreef, net als destijds het Iraakse. Maar verandert het rapport echt iets? Niet voor Bush, die gisteren herhaalde dat Teheran duidelijkheid moet bieden over zijn nucleaire intenties. Niet voor Israël dat het NIE gewoonweg verwerpt. De auteurs van het rapport kregen het gisteren zwaar te verduren uit conservatieve hoek. De *Wall Street Journal* sprak van 'drie hyper-partijdige anti-Bush functionarissen'.

Deze nieuwe, voorzichtiger NIE is een gevolg van het debacle in Irak. In de nasleep van de zoektocht naar de onbestaande massavernietigingswapens van Saddam Hoessein hebben de inlichtingendiensten nieuwe, veel striktere procedures uitgewerkt voor de analyse van hun informatie. Die laten veel meer ruimte om de twijfel van de spionnen aan bod te laten komen.

'2003 klinkt aannemelijk als datum waarop Iran zijn atoomprogramma zou hebben bevroren. Immers, zijn geheime atoomprogramma was net uitgelekt, de olieprijs was laag en de VS waren Afghanistan en Irak binnengevallen. Iran voelde zich dus kwetsbaar', zei Reuel Marc Gerecht dinsdag op een studiedag van het Transatlantic Institute over het Nieuwe Midden-Oosten, die door het NIE (en de vredesconferentie in Annapolis) een prangend actueel tintje kreeg.

Maar, voegde Gerecht eraan toe, 'het lijkt weinig waarschijnlijk dat de CIA voor zijn nieuwe theorie twee betrouwbare bronnen heeft. Vergeet niet dat de CIA een "Washingtonse instelling" is en dus meegaat met de *Zeitgeist*. Met andere woorden: ze zullen dezer dagen niet snel informatie vrijgeven die tot oorlog kan leiden.' Gerecht werd na zijn carrière bij de CIA lid van de denktank 'Project for the New American Century', de grote promotor van de harde aanpak van Irak en Iran. Na de te loorgang van dat neoconservatieve vlaggenschip stapte hij over naar het American Enterprise Institute, dat erg nauwe banden heeft met het Witte Huis.

Het Iran van president Ahmadinejad (r.) haalt zijn macht uit zijn aantrekkingskracht op de jonge Arabieren en zijn steun aan milities in de conflictgebieden. © ap

Hij geeft toe dat een Amerikaanse aanval op Iran momenteel geen optie is, maar 'het kan snel veranderen, als Iran probeert of als de inlichtingendiensten, ten gevolge van dit rapport, op een *intelligence gold mine* zouden stoten'.

De voorstanders van de harde aanpak laten zich in ieder geval niet uit hun lood slaan. 'Bush moet Iran uitdagen door een open

'Bush moet Iran gesprek zonder voorwaarden aanbieden'

gesprek aan te bieden, zonder voorwaarden te stellen', zei Gerecht, tot verbijstering van zijn collega's-experts, die zo'n standpunt niet van hem gewend zijn. Gerecht denkt evenwel niet dat Teheran zal toehappen. In ieder geval is het Iraanse probleem niet van de tafel met de nieuwe NIE. Immers, Iran heeft een vinger in de pap in elke brandhaard in het Midden-Oosten. 'Daarom was een militaire aanval op Iran altijd de slechtste optie', zei Karim Sadjadpour, die vier jaar in Teheran was gestationeerd voor de International Crisis Group en nu voor de Carnegie Endowment for International Peace werkt. Iran was ook de reden waarom de Arabie-

ren in Annapolis waren (*DS 1 december*).

Containment, indamming, werkt volgens Sadjadpour daarom ook niet meer: Iran is al de rijzende macht in het Midden-Oosten. En sancties halen niets uit zolang de olieprijs zo hoog is, meent Sadjadpour. 'Alleen Saudi-Arabië kan die doen dalen.'

Wie de andere conflicten wil oplossen, kan Iran niet negeren. Het land haalt zijn macht uit zijn aantrekkingskracht op de jonge Arabieren en zijn steun aan milities in de conflictgebieden. Vandaar ook dat de levering van conventionele wapens aan de Saudi's door de VS de voorbije zomer een maat voor niets was.

Iran heeft geen belang bij een oplossing voor de problemen van het Midden-Oosten. 'Het kan zich opwerpen als de kampioen van de armen en de rechtelozen zolang er armen en rechtelozen zijn', zei Sadjadpour. Uit opiniepeilingen blijkt de grote populariteit in de 'Arabische straat' van de leiders van Iran, Hezbollah en Hamas; maar als men de Arabieren vraagt of ze graag in Zuid-Libanon of Gaza zouden wonen, is het antwoord categorisch 'neen'. Dus, meent Sadjadpour, ligt de oplossing in de economische ontwikkeling van het Midden-Oosten.

Het is belangrijk te begrijpen waarom Teheran een nucleair wapenprogramma opzette, zei hij. Een van de voornaamste redenen

is veiligheid. Het voelde zich bedreigd door de VS die aanstuurden op regimewissels in landen die niet in hun invloedssfeer zaten, en door Pakistan, dat 'een stap verwijderd is van de talibanisering'.

Als Iran de kans krijgt om zijn doelstellingen — veiligheid, prestige en regionale invloed — op een andere manier waar te maken, bestaat de kans dat het bereid is

'Irans onderhandelingsstrategie is een geopolitieke tapijtbazaar'

om het huidige nucleaire moratorium te verlengen, staat er in het NIE.

Sadjadpour noemt de Iraanse onderhandelingsstrategie een 'geopolitieke tapijtbazaar'. Tapijten in een bazaar dragen geen prijskaartje en wie in een bazaar een tapijt wil kopen, laat niet zien hoe graag hij dat tapijt ziet, want dan vraagt de verkoper meer. 'Iraanse functionarissen zijn het onderling niet eens over het atoomprogramma en over de relaties met de VS', zei Sadjadpour, die velen van hen heeft geïnterviewd. 'Maar ze weten wel dat de prijs die de Amerikanen zullen moeten betalen, vandaag veel hoger is dan in 2003.'

'Rapport is nekslag voor leugenaars'

De Iraanse president, Mahmoud Ahmadinejad, noemt het rapport van de Amerikaanse inlichtingendiensten de nekslag voor hen die Iran met leugens als een bedreiging hebben afgeschilderd. In dat verslag staat dat Iran de ontwikkeling van een kernwapen staakte in de herfst van 2003 — voor Ahmadinejad president werd. Tijdens een bezoek aan de provincie Ilam zei Ahmadinejad tegen duizenden toehoorders: 'Dankzij uw verzet zijn de dromen van de kwaadwillenden aan flarden geschoten en hebben de kwaadwillenden zelf nog eens bewezen dat Iran oprecht is.'

Mohamed ElBaradei, het hoofd van het Internationaal Agentschap voor Atoomenergie (IAEA), zei gisteren dat het rapport 'Iran enigszins rehabiliteert'. Hij ontving het rapport naar eigen zeggen 'met een zucht van verlichting' omdat het in de lijn ligt van de bevindingen van het IAEA.

De Amerikaanse president, George W. Bush, beklemtoonde gisteren dat Iran de volledige omvang van zijn kernprogramma moet onthullen of internationaal isolement riskeert. (ap)